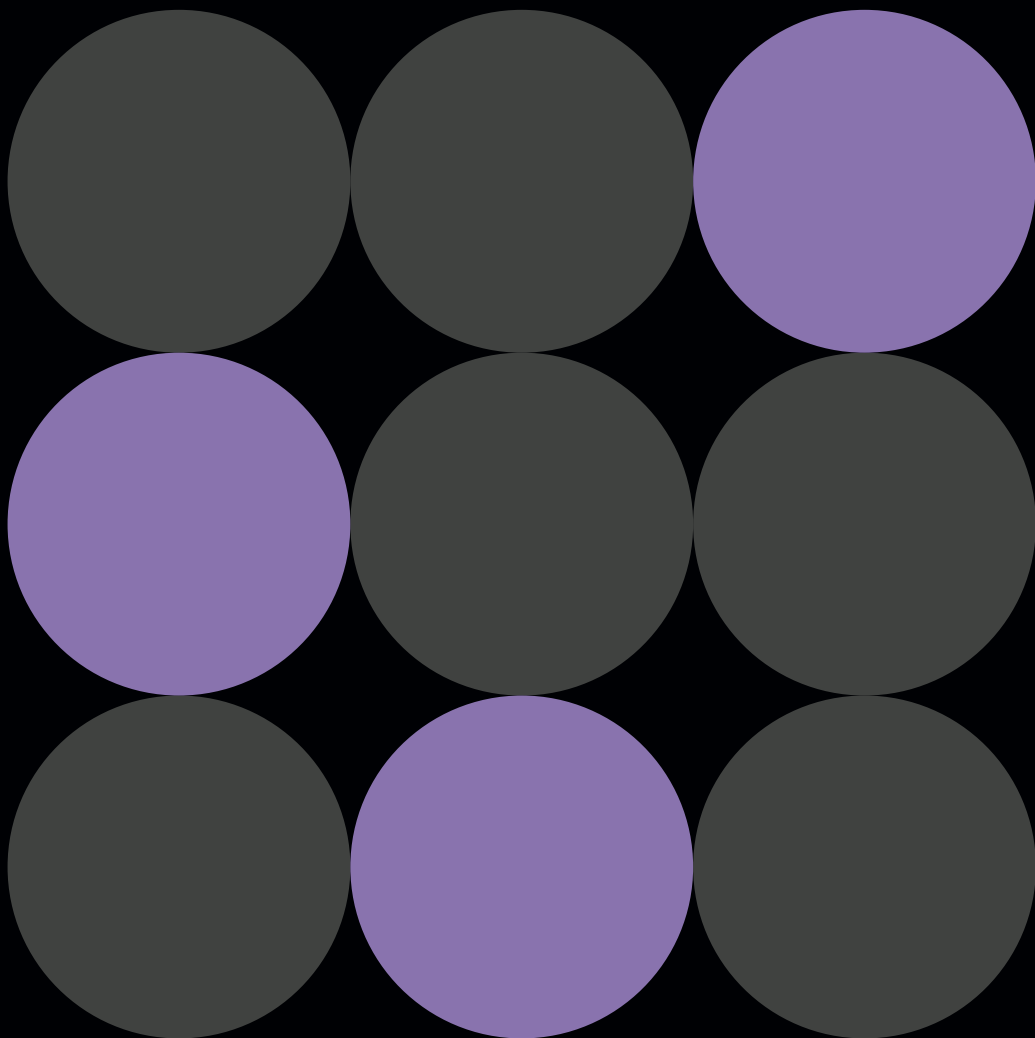

LARS FALLAN | EVEN FALLAN | STINE MARI BØRTHUS | ASTRID SVENDGÅRD

INNFØRING I SKATTERETT

2022–2023

INNFØRING I SKATTERETT
2022–2023

LARS FALLAN, EVEN FALLAN, STINE MARI BØRTHUS OG
ASTRID SVENDGÅRD

INNFØRING I SKATTERETT

2022–2023

FOR ØKONOMISK-ADMINISTRATIVE STUDIER

40. utgave

www.efallan.no/skatterett

 GYLDENDAL

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2022
(1.–17. utgave utgitt på Universitetsforlaget fra 1980 til 1999)
40. utgave 2022

ISBN 978-82-05-57516-5

Omslag: Kristin Berg Johnsen
Figurer: David Keeping
Sideombrekking: Tekstflyt AS
Brødtekst: Minion 10,5/15 pkt.
Papir: 80 g Amber Graphic
Trykk: Opelgraf, Polen 2022

Alle henvendelser om boka kan rettes til
Gyldendal Akademisk
Postboks 6730 St. Olavs plass
0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk
akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boka i strid med åndsverkloven
eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR,
interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i
strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning,
og kan straffes med bøter eller fengsel.

Meldinger fra forfatterne til brukerne av læreboka og studieboka
om oppdagede feil eller vesentlige lovendringer i løpet av studieåret,
samt oversikt over relevante oppgaver og eksempler for angitte temaer
(ulike inntekter, fradrag, eiendeler, gjeld og skatteberegninger)
for bokas del I, vil bli lagt ut på internett: www.efallan.no/skatterett

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo.

Forord

«Taxes are what we pay for civilized society» (Oliver Wendell Holmes jr., 1904)

Skatt er en viktig og nødvendig del av samfunnet. Ideen bak denne boka, helt siden første utgave i 1980, har vært at personer og selskaper bør ha kunnskap om de økonomiske virkningene av skattereglene, både for å kunne tilpasse seg reglene og for å kunne vurdere om skattesystemet er hensiktsmessig. Den pedagogiske ideen er at læreprosessen lettes av en enkel, eksempelbasert framstilling av økonomiske virkninger og utstrakt jobbing med oppgaver, samt at det er mest relevant og motiverende å lære dagens gjeldende skatteregler. Boka kommer i ny utgave hvert år med oppdaterte skatteregler, skattesatser, talleksemler og oppgaver. Læreverket inkluderer også en studiebok med et rikt utvalg oppgaver og løsningsforslag.

Boka tar sikte på å gi økonomistudenter og andre med interesse for skatterett en grundig innføring i skattereglene. Boka dekker minimumskravene i de nasjonale retningslinjene for skatterett for bachelor i økonomi og administrasjon – profilering regnskapsfører, vedtatt av Nasjonalt råd for økonomisk-administrativ utdanning, og for master i regnskap og revisjon (MRR), med unntak av merverdiavgiftsrett. Den dekker også kravene for skatterett for bachelor i eiendomsmegling. Læreboka er skreddersydd for valgfag i skatterett ved de økonomisk-administrative studiene ved høyskoler og universiteter. Det retningsgivende for framstillingen av lærestoffet har vært å bidra til størst mulig læringsutbytte – at studentene skal få økt sine kunnskaper om og sine ferdigheter og generelle kompetanse i skatterett mest mulig.

Målet er

- å gi en oversikt over grunnprinsipper og hovedtrekk i den direkte beskatningen: formues- og inntektsbeskatning, personbeskatning og bedriftsbeskatning

6 FORORD

- å formidle kunnskap om sentrale skatterettslige bestemmelser i og utenfor næringsvirksomhet
- å gjøre leseren i stand til å forstå og anvende skattereglene på praktiske oppgaver
- å skape forståelse for både sammenhengen og forskjellene mellom fagområdene skatterett og regnskap når det gjelder så vel vurderings- som tidfestingsregler

Studenter innen regnskap, revisjon, økonomi og administrasjon, rettsvitenskap, eiendomsmegling og andre vil ha nytte av en oversiktlig og konkret gjennomgåelse av skattereglene, der en legger vekt på å vise bruken av reglene og virkningene for økonomiske beslutninger.

Framstillingen gjør boka egnet også for andre grupper som har behov for praktisk innsikt i skatterettslige spørsmål. Den kan brukes ved kurs i personlig økonomi der skattlegging av personer har en framtreddende rolle.

Boka er nå delt opp i tre deler. Vi har gjennomført et klarere skille mellom beskatning utenfor næringsvirksomhet (del I), beskatning av næringsvirksomhet (del II) og mer spesielle tema (del III).

Kapittel 1 gir en introduksjon til og oversikt over skatterettsfaget. Her er det også en utvidet presentasjon av formålene med skattesystemet, som en konseptuell ramme for å forstå, diskutere og kritisere dagens skattesystem. I 2022 er den omfattende behandlingen av hovedprinsipper i utformingen av skattesystemet, som stod tilslutt i kapittel 1, flyttet til eget kapittel i del III.

Del I gir en solid innføring i personbeskatning utenfor næringsvirksomhet. Tross alt utgjør personbeskatning hoveddelen av samfunnets skatteinntekter fra direkte beskatning. Det er utviklet en figur som illustrerer skattesystemet for personbeskatning utenfor næring. Figuren følger hvert delkapittel i bokas del I, slik at studentene enklere skal få en oversikt over stoffet, hvor de er i helheten og hvorfor de lærer de ulike delene av stoffet. I 2022 er det tatt inn ca. ti nye talleksempler for å illustrere skattereglene. Det er også utarbeidet en oversiktsfigur for regler om formuesverdsetting av fast eiendom for å illustrere at det er viktige paralleller i ellers heterogene regler.

Del II om næringsbeskatning ble vesentlig utvidet i 2019. Boka er nå ment å kunne dekke rene kurs i næringsbeskatning. Den viser også sammenhenger mellom skattereglene og finansregnskapet. I 2022 er introduksjonen til næringsbeskatning i kapittel 6 og starten av kapittel 7 endret noe for å gi bedre overblikk og for å forenkle forståelsen av stoffet: Boka tydeliggjør beregning av alminnelig inn-

tekt direkte (ved bruk av kun skattemessige poster, uten finansregnskapet), som et alternativ til utsatt skatt-modellen.

I del III har boka blant annet et eget kapittel om skatt og fast eiendom som inneholder temaer av særlig interesse for eiendomsmeglerstudenter. De mest allmenne temaene knyttet til fast eiendom og bolig behandles imidlertid i de ordinære kapitlene i del I og II, som tidligere. Del I og II bidrar også til å integrere skattespørsmål om fast eiendom i skattesystemets struktur. Et nytt kapittel om prinsipper i skattesystemet (skatteevne, nøytralitet, symmetri, enkelhet osv.) er tatt inn, med stoff flyttet fra slutten av kapittel 1.

Boka legger vekt på de mest vanlige inntekts-, kostnads- og formuesartene for personlige og upersonlige skattytere. Den tar også opp nyheter i skattesystemet og samfunnet, f.eks. aksjesparekonto, virtuell valuta, delingsøkonomi (utleie av bolig og løsøre), blogging, bonuspoeng på fly og fribilletter for ansatte i transportselskaper.

Denne 40. utgaven er tradisjonen tro oppdatert med ordinære skatteregler og skattesatser for 2022. Boka er à jour med skattevedtaket for 2022.

Oppdateringen av 2022-utgaven inkluderer eksempelvis følgende endringer:

- Progressiv formuesskatt og nytt trinn i trinnskatten er innført.
- Uvanlige endringer i satser for blant annet trygdeavgift, firmabilbeskatning og reiseavstandsmodell.
- Endring i oppjusteringsfaktor for aksjeinntekter for første gang uten at skattesatsen er justert.
- Reglene om verdsetting av fast eiendom (sktl. § 4-10) er endret igjen. Det er også reglene om boligsparing for ungdom (BSU).
- Nye regler for aksjer i arbeidsforhold og opsjoner i oppstarts- og vekstselskaper.
- Nye avklaringer fra finansdepartementet på reglene om gaver i arbeidsforhold og trygdeavgift for ektefeller.

Det er også foretatt andre endringer i læreverket for 2022, utover de som allerede er kommentert under del I, II og III ovenfor:

- Alle oppgavene som tidligere stod i læreboka er nå flyttet til studieboka. Det er lagt vekt på å utvide oppgavedekningen til bokas del II. Inndelingen i studieboka følger inndelingen i læreboka på delkapitteinivå, slik at det er enkelt å finne relevante oppgaver til ulike tema. I slutten av kapitlene er det oppgaver som vedrører stoffet i hele kapitlet. I kapittel 5 er det også oppgaver som ved-

rører stoffet i hele bokas del I (personbeskatning utenfor næring). Oppgaver fra studiebokas kapittel 16 (eksamensoppgaver mv.) er flyttet ut i de relevante kapitlene.

- Et hovedgrep i årets bok er nye figurer i starten av del II (oversikt over del II og i kapittel 6) og ny innledning i kapittel 7, med framheving også av direkte metode for beregning av alminnelig inntekt.
- Noe stoff som stod både i del I og II er tatt ut av del I (for eksempel tema som ekstra skatt på personlig aksjonærs lån til aksjeselskap, lån fra aksjeselskap til personlig aksjonær, beskatning av overskuddsandel og utdeling fra selskap med deltakerfastsetting og likvidasjon av aksjeselskap).
- Av mindre forhold er figur for utleie av bolig i kapittel 2 utvidet til å inkludere flermannsbolig. Stoffet om utleie av fast eiendom er beholdt, men er noe omgruppert. To eksempler om utleie fra kapittel 11 (fast eiendom) er også flyttet til kapittel 2.
- Det er tatt inn flere eksempler på aksjonærmodell, verdipapirfond (utdeling, realisasjon og formue), arv og gave, formue av fast eiendom og gjeld mv.

På www.efallan.no/skatte rett er det lagt ut en oversikt over endringer i kapittelstruktur og flytting av stoff internt i læreverket:

- Stoff som tidligere har vært presentert flere steder i boka og som nå har blitt samordnet eller flyttet
- Nye avsnitt
- Avsnitt som har fått nytt kapittelnummer

På nettsiden er det også lagt ut en oversikt over oppgaver og eksempler som er relevante for ulike temaer i del I (ulike inntekter, fradrag, eiendeler, gjeld, skattegrunnlag og skatteberegning mv.), til hjelp for studenter og forelesere. Feil som blir oppdaget i læreverket blir også lagt ut på samme nettside.

Skattereglene kan være vanskelige å forstå kun ut fra lov- og forskriftstekst. Boka tar derfor sikte på å klargjøre reglene gjennom en rekke talleksempler. *Boka er først og fremst en lærebok og tar ikke sikte på å dekke kravene som må stilles til oppslagsbøker i skatterett.*

For leseren er det viktig å prøve ut det teoretiske stoffet gjennom praktiske oppgaver. Vår erfaring tilsier at det er vanskelig å lære seg skatterett uten å løse konkrete oppgaver. Denne boka inneholder et utvalg av både teoretiske og praktiske oppgaver etter hvert emneområde. Du gjør deg selv en tjeneste ved å løse dem.

Læremiddelpakken inneholder også Lars Fallan, Even Fallan, Stine Mari Børthus og Astrid Svendgårds *Innføring i skatterett 2022–2023. Studiebok*. Studenter bør bruke studieboka aktivt. Den inneholder oppgaver med løsningsforslag for alle delkapitler, og det er dermed lett å kontrollere sin egen skatterettsforståelse ved å sammenligne egne løsninger med studiebokas. Dessuten inneholder den kontrollspørsmål og varierte oppgaver i tillegg til lærebokas oppgaver. Det er satt av plass i boka for å løse tilleggsoppgavene, og det er tatt inn løsningsforslag til oppgavene. Studieboka blir dermed et nyttig redskap under studiet av skattereglene.

I 2018 inviterte Lars og Even Fallan med Thomas Lund som medforfatter på læreverket. Våren 2019 var Thomas med på å legge en plan for omstrukturering av boka og utvidelse av stoffet om næringsbeskatning slik at boka enklere kunne brukes i rene næringsbeskatningsemner. Thomas var hovedarkitekt og iverksetter bak omfattende endringer av blant annet næringsbeskatningsdelen. Thomas sin store kompetanse, arbeidskapasitet, effektivitet og selvstendighet har vært svært viktig for utviklingen av læreverket gjennom tre utgaver, og stoffet han har produsert vil fortsatt prege boka. Stor takk til Thomas, som fortsatt jobber med skatt, men ikke lenger i akademia.

Samtidig har det fra utgaven i 2022 kommet inn to nye medforfattere. Astrid Svendgård underviser i skatterett på Nord universitet, mens Stine Mari Børthus gjør det samme på Høgskolen i Innlandet. Dermed er boka sikret videre liv med kompetente forfattere med blikk for skatterettspedagogikk.

Vi retter en spesiell takk til Torstein Dahle, Marianne Husby, Mona Kristin Nytnun, Tom Erik Wiklund og andre brukere av boka for utviklende kommentarer og identifisering av feil de siste par årene. Med fare for at noen bidragsytere er glemt: Vegard Almestad, Silje Bartholdsen, Gunn Mæland Dagestad, Nora Marie Tagesdatter Fagerheim, Sigrid Braathen Hafnor, Siri Helen Haugland, Monica Kalnes, Anne Sofie Kjelme, Joakim Nerland, Elise Tonette Ørbek Ophus, Trude Osmo, Julia Roos, Ronja Skjølberg, Vegard Skogheim, Elisabeth Skotvold, Olav Georg Skundberg, Fay Stenvoll, Evelin Turesson og Anne Kari Finsrud Øyjordet. Videre er Finansdepartementet og Skatteetaten imøtekommende ved å besvare spørsmål.

Vi takker i tillegg kolleger ved andre høgskoler og bekjente for nyttige innspill ved ajourføringer m.m.: Stein Antonsen, Bente Ebbesvik, Kai Astor Frøseth, Kurt-Egil Henriksen, Arnt Arvid Hope, Malvin Nordstrand, Jan Utby, Jan H. Warø, Petter Økseter og Øivind André Strand Aase. Takk til staben i Gyldendal, Knut André

Karlstad, Kyrre Olavsrud, Susann Hansen mfl., Roar Fjeldbo i Tekstflyt AS og grafisk designer Kristin Berg Johnsen, som får boka til å se ut som den gjør.

Takk til Stiftelsen Den Nordenfjelske Handelshøyskole som stiller med kontorfasiliteter for emeriti på NTNU Handelshøyskolen (tidligere TØH) og andre, samt at de legger til rette for forskning på skatteatferd.

Ansvar for feil og mangler hviler på forfatterne. Informasjon om feil i læreverket som vi oppdager eller dere melder inn til oss blir løpende lagt ut på www.efallan.no/skatterett.

Lykke til med studiet!

Levanger, Raufoss og Trondheim, april 2022
Astrid Svendgård, Stine Mari Børthus og Even Fallan

Innhold

KAPITTEL 1 INNLEDNING OG OVERSIKT	21
1.1 Skatt og moral	21
1.2 Noen forhold som påvirker skattemorale i samfunnet	23
1.3 Hvorfor lære skatterett?	25
1.4 Skattebegrepet	27
1.5 Hovedformålene med dagens skattesystem	29
1.5.1 Formål med skattesystemet	29
1.5.2 Hovedprinsipper i utformingen av skattesystemet	30
1.6 Formelle grunnprinsipper i den direkte beskatningen	32
1.7 Oversikt over den direkte skattleggingen	33
1.7.1 Sentrale lover og vedtak	33
1.7.2 Skattesubjekt	35
1.7.3 Skatteobjekt	38
1.8 Introduksjon til inntektsbeskatning	39
1.8.1 Reglene om hva som er skattepliktig inntekt – fordelsbegrepet	40
1.8.2 Reglene om inntektsfradrag	43
1.8.3 Reglene om inntektsperioden og tidfesting av inntekter og inntektsfradrag (inntektsperiodiseringen)	43
1.8.4 Skattefastsettingsåret	47
1.9 Skattegrunnlag og skattesatser	48
1.9.1 Alminnelig inntekt og nettoskatter	48
1.9.2 Personinntekt og bruttoskatter	49
1.9.3 Nettoformue og nettoskatt på formue	50
1.9.4 Fordeling av inntektsskatt og formuesskatt	54
1.9.5 Skattetrykk og marginalskatt	54
1.10 Veien videre	56
1.11 Oppgaver til kapittel 1	57

DEL I PERSONBESKATNING

KAPITTEL 2 INNTEKT UTENFOR NÆRING	61
2.1 Inntekt (fordel) vunnet ved arbeid	63

2.1.1	Tidfesting av fordeler vunnet ved arbeid	66
2.1.2	Pengeytelser	67
2.1.3	Naturalytelser	68
2.1.4	Utgiftsgodtgjørelser	85
2.2	Inntekt (fordel) vunnet ved arbeid o.l. – pensjon, stønader og liknende inntektsarter	91
2.3	Personinntekt – fordel vunnet ved arbeid o.l.	93
2.4	Inntekt (fordel) vunnet ved kapital – en introduksjon	94
2.5	Inntekt (fordel) vunnet ved kapital utenfor næring – løpende avkastning	97
2.5.1	Inntekter av fast eiendom og løsøre	98
2.5.2	Inntekter av finansielle eiendeler	116
2.6	Inntekt (fordel) vunnet ved kapital utenfor næring – gevinst og tap ved realisasjon av formuesobjekter	124
2.6.1	Realisasjon av privat innbo og annet løsøre og utenlandsk valuta	126
2.6.2	Realisasjon av muntlige fordringer og andre gjeldsbrev enn mengdegjeldsbrev	129
2.6.3	Realisasjon av verdipapirer eid utenfor aksjesparekonto	131
2.6.4	Realisasjon m.m. av verdipapirer eid via aksjesparekonto	141
2.6.5	Realisasjon av fast eiendom	147
2.7	Tilfeldige inntektservelser – sktl. § 5-50	154
2.8	Andre økonomiske fordeler som er skattepliktige	156
2.9	Fordeler som ikke er inntekt	156
2.10	Arv og gave	158
2.10.1	Inntekt (formuesøkning) ved arv og gave	158
2.10.2	Skattemessig kontinuitet ved arv og gave	159
2.10.3	Unntak fra kontinuitet ved arv og gave	160
2.11	Oppgaver til kapittel 2	162
KAPITTEL 3 FRADRAG I ALMINNELIG INNTEKT UTENFOR NÆRING		163
3.1	Innledning	163
3.1.1	Nettobeskatning	164
3.1.2	Fradragsbegrepet	165
3.1.3	Tidspunktet for inntektsfradrag	169
3.2	Fradrag knyttet til arbeidsinntekter o.l.	170
3.2.1	Minstefradrag i lønnsinntekter, arbeidsinntekter utenfor næring, pensjon osv.	171
3.2.2	Faktiske kostnader i stilling eller arbeid	176
3.2.3	Merkostnader ved å bo utenfor hjemmet	180
3.2.4	Reisekostnader – reiseavstandsmodellen	185
3.2.5	Fagforeningskontingent	190
3.2.6	Premie og tilskudd til privat og offentlig pensjonsordning	190
3.3	Fradrag for kapitalkostnader	191
3.3.1	Rentekostnader	191
3.3.2	Barnebidrag, andre underholdsbidrag og kårytelser	193
3.3.3	Andelseiers andel av fradragsberettigede kostnader i boligselskap	194
3.3.4	Premie for skattefavisert individuell sparing til pensjon	194

3.4	Særfradrag og andre fradrag	196
3.4.1	Særfradrag	196
3.4.2	Andre fradrag	197
3.5	Oppgaver til kapittel 3	201

KAPITTEL 4 FASTSETTING AV SKATTEPLIKTIG INNTEKT OG INNTEKTSSKATT

UTENFOR NÆRING	202	
4.1	Introduksjon	202
4.2	Personinntekt og beregning av bruttoskatter	204
4.2.1	Personinntekt	204
4.2.2	Bruttoskatter – trinnskatt og trygdeavgift	206
4.3	Skattbar alminnelig inntekt og beregning av skatt på alminnelig inntekt	211
4.3.1	Personfradrag i alminnelig inntekt	213
4.3.2	Nettoskatt – skatt på alminnelig inntekt	214
4.4	Negativt skatteberegningsgrunnlag (underskudd)	216
4.5	Beregning av inntektsskatter og trygdeavgift – et enkelt eksempel	218
4.6	Marginalskatt	220
4.7	Skatt og familie	222
4.7.1	Riktig skattesubjekt ved beregning av skatt på inntekt for personlige skattytere	222
4.7.2	Fastsetting av skatt for ektefeller	222
4.7.3	Fastsetting av samboeres inntekt og formue	227
4.7.4	Fastsetting av barns inntekt og formue	227
4.8	Frادrag i skatt (skattefradrag)	232
4.8.1	Boligsparing for ungdom (BSU)	232
4.8.2	Skattefradrag for skatt betalt i fremmed stat	236
4.8.3	Skattefradrag for pensjonsinntekt	236
4.9	Særskilt tema – skattebegrensning	238
4.9.1	Skattebegrensning – lav alminnelig inntekt	238
4.9.2	Skattebegrensning – liten skatteevne	239
4.10	Oppgaver til kapittel 4	240

KAPITTEL 5 SKATTEPLIKTIG FORMUE OG FORMUESSKATT UTENFOR NÆRING 241

5.1	Oversikt over reglene	242
5.2	Tidspunktet for beregning av skattemessig formue	245
5.3	Begrepet bruttoformue	246
5.3.1	Økonomiske goder	247
5.3.2	Eiendeler som ikke er bruttoformue (helt unntatt)	248
5.4	Verdsetting av bruttoformuen	252
5.4.1	Sktl. § 4-1 Hovedregel om verdsetting av formue	252
5.4.2	Sktl. § 4-15 Bankinnskudd, utestående fordringer mm.	254
5.4.3	Sktl. § 4-20 Kontanter, privat innbo, biler, båter mv.	255
5.4.4	Sktl. § 4-10 Fast eiendom	258
5.4.5	Sktl. §§ 4-12 og 4-13 Aksjer og lignende eiendeler	268
5.4.6	Sktl. § 4-14 Ihendehaverobligasjon, obligasjon registrert i en verdipapirsentral o.l. verdipapir	272
5.4.7	Sktl. § 4-16 Livsforsikringspolise mv.	273

5.4.8	Skattepliktig formue i utlandet	273
5.4.9	Sum bruttoformue	274
5.5	Fradrag for gjeld	274
5.5.1	Sktl. § 4-1 Nettoformue som skattegrunnlag	274
5.5.2	Sktl. § 4-3 Forpliktelser det ikke gis fradrag for	276
5.5.3	Sktl. § 4-19 Gjeldsreduksjon	276
5.6	Formuesberegning for en lønnstaker	281
5.7	Beregning av formuesskatt for personlig skattyter utenfor næring	283
5.7.1	Nettoformue	283
5.7.2	Skattefrie beløp i nettoformuen	284
5.7.3	Formuesskatt	285
5.8	Oppsummering av bokas del I – fastsetting av inntekt og formue og beregning av inntekts- og formuesskatt for en personlig skattyter utenfor næring	287
5.9	Oppgaver til kapittel 5 og bokas del 1	291

DEL II NÆRINGSBESKATNING

KAPITTEL 6	NÆRINGSVIRKSOMHET – INTRODUKSJON	294
6.1	Hva er næringsvirksomhet?	294
6.2	Næringsvirksomhet eller ikke? Noen illustrative eksempler	297
6.2.1	Når drives det virksomhet?	297
6.2.2	Aktiv næringsvirksomhet eller passiv kapitalforvaltning – utleie av fast eiendom	297
6.2.3	Næringsvirksomhet eller hobbyvirksomhet – egnet til å gå med overskudd?	298
6.2.4	Fordel vunnet ved arbeid eller fordel vunnet ved næring – egen regning og risiko?	299
6.2.5	Delingsøkonomi og digital økonomi – når drives det næring?	300
6.3	Den næringsdrivende skattyter	301
6.3.1	Selskap som er egne skattesubjekter, jf. skatteloven § 2-2 første ledd	301
6.3.2	Selskap som ikke er egne skattesubjekter, jf. skatteloven § 2-2 andre ledd	302
6.3.3	Personlige skattytere, jf. skatteloven § 2-1	303
6.4	Beskatning av næringsvirksomhet og næringsvirksomhetens eiere	304
6.5	Utgangspunktet for beregning av alminnelig inntekt – bokføringsplikt og regnskapsplikt	307
6.5.1	Beregning av alminnelig inntekt uten regnskapsplikt	310
6.5.2	Beregning av alminnelig inntekt med regnskapsplikt	310
6.6	Veien videre	311

KAPITTEL 7	BEREGNING AV ALMINNELIG INNTEKT OG SKATT FOR AKSJESELSKAP	313
7.1	To metoder for beregning av alminnelig inntekt	315
7.1.1	Den direkte metoden	316
7.1	Utsatt skatt-modellen	317
7.2	Driftsinntekter	324
7.2.1	Inntektsføring ved levering av varer og tjenester	326

7.2.2	Framskutt inntektsføring – anleggskontrakter/langsiktige tilvirkningskontrakter	327
7.2.3	Uopptjent inntekt – regnskapsmessig utsatt inntektsføring	331
7.3	Driftskostnader	332
7.3.1	Det alminnelige fradragbegrepet i næringsvirksomhet	332
7.3.2	Struktur på delkapittelet	334
7.3.3	Varekostnader og varelager vurdering	335
7.3.4	Lønn, feriepenge o.l.	341
7.3.5	Andre driftskostnader	346
7.4	Skattemessig behandling av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	363
7.4.1	Varige og betydelige driftsmidler – en introduksjon	363
7.4.2	Praktisk gjennomføring av saldoavskrivninger	367
7.4.3	Det skattemessige skillet mellom påkostning og vedlikehold av eksisterende driftsmiddel	372
7.4.4	Realisasjon av varige driftsmidler	374
7.4.5	Særskilt tema – skattemessig behandling av ufrivillig realisasjon	381
7.4.6	Særskilt tema – leieavtaler (leasing) av varige driftsmidler	383
7.4.7	Skattemessig behandling av immaterielle eiendeler	385
7.5	Finansinntekter og finanskostnader	391
7.5.1	Renter og lånekostnader	391
7.5.2	Gevinst og tap på fordringer og gjeld i utenlandsk valuta – agio og disagio	392
7.5.3	Aksjeutbytte, tap og gevinst på aksjer	397
7.6	Frdrag for underskudd og framføring av underskudd	406
7.6.1	Frdrag for underskudd	407
7.6.2	Underskudd til framføring – noen illustrasjoner	408
7.7	Full skatteberegning i aksjeselskap – et eksempel	412
7.7.1	Full skatteberegning i aksjeselskap – oppgaven	413
7.7.2	Full skatteberegning i aksjeselskap – løsningsforslag	414
7.8	Mer om arbeidsgiveravgift og finansskatt	420
7.8.1	Mer om arbeidsgiveravgift	420
7.8.2	Finansskatt	423
7.9	Oppgaver til kapittel 7	425
KAPITTEL 8 BESKATNING AV AKSJESELSKAP OG AKSJONÆRER		426
8.1	Skattemessige konsekvenser av kapitalendringer i aksjeselskap	427
8.1.1	Innbetalt kapital – den enkelte aksje er utgangspunktet	428
8.1.2	Stiftelse av aksjeselskap	430
8.1.3	Kapitalforhøyelser ved nyttegning – aksjeloven § 10-1 mv.	430
8.1.4	Kapitalnedsetting	431
8.1.5	Ulik innbetalt kapital per aksje – en illustrasjon	434
8.1.6	Skattemessige konsekvenser av fondsemisjoner	435
8.2	Beskatning av personlige aksjonærer i aksjeselskap – aksjonærmodellen med skjerming av utbytte og realisasjonsgevinster	440
8.2.1	Utbyttebegrepet	440
8.2.2	Skatteincentivordningen	447
8.3	Alternative overføringer mellom aksjeselskap og personlige skattytere	448

8.3.1	Lån fra aksjeselskap til personlig aksjonær i selskapet – skatteloven § 10-11 fjerde til sjette ledd	449
8.3.2	Ekstra skatt på renteinntekter på lån fra personlige skattytere til selskaper – skatteloven § 5-22	452
8.3.3	Uttak fra aksjeselskap til personlig aksjonær	455
8.3.4	Fordel vunnet ved arbeid eller aksjeutbytte?	456
8.4	Skatt i konsernstrukturer	457
8.4.1	Konsernbidrag	457
8.4.2	Avskjæring av fradrag for tap på fordring på nærstående selskap	460
8.4.3	Rentebegrensningsreglene	460
8.5	Fusjon og fisjon av aksjeselskaper	462
8.6	Tilsidesettelse	471
8.6.1	Tilsidesettelse ved uriktig faktum eller uriktig anvendelse av skattereglene fra skattyters side	472
8.6.2	Omgåelse – skatteloven § 13-2	473
8.6.3	Bortfall eller oppgjør av generelle skatteposisjoner ved skattemotiverte transaksjoner – skatteloven § 13-3.	474
8.6.4	Tilsidesettelse dersom skattyters formue eller inntekt er redusert som følge av interessellesskap – skatteloven § 13-1	476
8.6.5	Tilsidesettelse – et eksempel case	477
8.7	Avvikling/likvidasjon av aksjeselskap	480
8.7.1	Tilbakeføring av underskudd ved opphør av aksjeselskap	483
8.8	Fastsettelse av skattemessig formuesverdi av aksjeselskap	484
8.8.1	Formuesskatt for upersonlige skattytere	485
8.8.2	Beregning av skattemessig formuesverdi av aksjeselskap – to sentrale utgangspunkt	486
8.8.3	Skattelovens kapittel 4 paragraf for paragraf – med vekt på næringsbeskatning	487
8.9	Beskatning av skipsaksjeselskaper (uttaksbeskatning)	501
8.10	Oppgaver til kapittel 8	502
KAPITTEL 9 BESKATNING AV INNEHAVER AV ENKELTPERSONFORETAK		503
9.1	Beregning av alminnelig inntekt for enkeltpersonforetak uten regnskapsplikt – et rent skatteregnskap	505
9.1.1	Noen særlige forhold ved beregning av alminnelig inntekt i enkeltpersonforetak	506
9.1.2	Beregning av alminnelig inntekt i enkeltpersonforetak – en illustrasjon	507
9.2	Beregnet personinntekt for personlig næringsdrivende – foretaksmodellen med skjerming	514
9.2.1	Foretaksmodellen med skjerming – introduksjon.	514
9.2.2	Fastsettelse av skjermingsgrunnlag og skjermingsfradrag	514
9.2.3	Beregnet personinntekt etter foretaksmodellen med skjerming	516
9.3	Underskudd i enkeltpersonforetak	522
9.3.1	Negativ alminnelig inntekt i enkeltpersonforetak – underskudd	522
9.3.2	Negativ beregnet personinntekt i enkeltpersonforetak	523
9.4	Beregning av skattemessig nettoformue – enkeltpersonforetak	525

9.4.1	Beregning av skattepliktig formue for personlig næringsdrivende – et eksempel	526
9.5	Realisasjon/avvikling av næringsvirksomheten – enkeltpersonforetak	529
9.6	Generasjonsskifte, kontinuitet og inngangsverdier for enkeltpersonforetak ..	532
9.7	Omdanning av virksomhet: enkeltpersonforetak til aksjeselskap	534
9.7.1	Skattefri omdanning	534
9.7.2	Skattepliktig «omdanning»	538
9.8	Uttak fra virksomhet – enkeltpersonforetak	538
9.9	Oppgaver til kapittel 9	539

KAPITTEL 10 BESKATNING AV DELTAKERE I SELSKAP MED

DELTAKERFASTSETTING	540	
10.1	Hva er et selskap med deltakerfastsetting?	540
10.2	Fastsetting av alminnelig inntekt i selskap med deltakerfastsetting	542
10.2.1	Noen særlige momenter å ta stilling til ved beregning av alminnelig inntekt	543
10.2.2	Beregning av alminnelig inntekt til fordeling	544
10.2.3	Negativ alminnelig inntekt til fordeling	546
10.3	Beskatning av personlige deltakere i selskap med deltakerfastsetting: ekstraskatt på utdelinger – deltakermodellen	547
10.3.1	Fastsetting av skjermingsgrunnlaget i deltakermodellen	549
10.3.2	Skjermingsrenta i deltakermodellen	551
10.4	Beskatning av upersonlige deltakere i selskaper: ekstraskatt på utdelinger fra selskap med deltakerfastsetting	551
10.5	Fastsetting av skattepliktig nettoformue i selskap med deltakerfastsetting ...	552
10.5.1	Negativ nettoformue	555
10.6	Gevinst og tap ved realisasjon av andel i selskap med deltakerfastsetting – personlig deltaker	555
10.7	Avvikling av selskaper med deltakerfastsetting	557
10.8	Særlige bestemmelser for deltakere med begrenset ansvar – kommandittister og stille deltakere	558
10.8.1	Begrensninger i rett til fradrag for underskudd for kommandittister og stille deltakere	558
10.8.2	Begrensninger i rett til fradrag for negativ nettoformue for kommandittister og stille deltakere	559
10.9	Andre forhold knyttet til selskap med deltakerfastsetting	560
10.9.1	Fusjon og fisjon av selskaper med deltakerfastsetting	560
10.9.2	Skattefri omdanning	561
10.9.3	Lån fra personlig skattyter til selskap med deltakerfastsetting	561
10.9.4	Lån fra selskap med deltakerfastsetting til personlig deltaker	561
10.9.5	Begrensning i tapsfradrag for fordringer på nærstående selskap	562
10.9.6	Uttak	562
10.9.7	Skattemessig kontinuitet ved arv og gave av andel i selskap med deltakerfastsetting	562
10.10	Oppgaver til kapittel 10	562

DEL III SÆRSKILTE TEMAER, SKATTEBETALING OG SKATTEFORVALTNINGSRETT

KAPITTEL 11 SKATT OG FAST EIENDOM	564
11.1 Hvorfor skal eiendomsmeglere lære skatterett?	566
11.2 Begrepsavklaring	567
11.2.1 Primærbolig, sekundærbolig og fritidsbolig	567
11.2.2 Enebolig, småhus og leilighet	569
11.2.3 Enebolig, tomannsbolig, flermannsbolig mv.	569
11.2.4 Familieleilighet, selvstendig hybel og uselvstendig hybel	571
11.2.5 Selvstendig og uselvstendig bolig	572
11.2.6 Seksjonert og useksjonert bygg	573
11.2.7 Flerboligbygning versus boligbygg med færre enn fire boenheter	574
11.2.8 Næringseiendom (utleid og ikke-utleid)	575
11.2.9 Kombinerte bygg	576
11.2.10 Boligareal: Primærrom og sekundærrom	577
11.3 Alminnelig inntekt og fast eiendom	578
11.3.1 Skatteplikt ved realisasjon av bolig – botid og eietid	578
11.3.2 Fremleie av bolig.	582
11.4 Skattemessig formue i fast eiendom	582
11.4.1 Formuesverdi av primærbolig og sekundærbolig	583
11.4.2 Formuesverdi av flerboligbygg versus boligbygg med færre enn fire boenheter.	586
11.4.3 Formuesverdi av fritidsbolig i næring.	587
11.4.4 Formuesverdi av næringseiendom	587
11.4.5 Formuesverdi av kombinerte bygg.	594
11.4.6 Formuesverdi av ubebygde næringstomter.	595
11.4.7 Festet tomt til bolig- og fritidseiendom	596
11.4.8 Jordbrukseiendom, skog og reinflokk (sktl. § 4-11).	597
11.4.9 Gjeldsreduksjon (sktl. § 4-19).	597
11.5 Eiendomsskatt	598
11.6 Oppgaver til kapittel 11.	601
KAPITTEL 12 SKATTEPLIKTEN TIL NORGE	602
12.1 Omfanget av skatteplikten	602
12.2 Full skatteplikt.	602
12.2.1 Personlige skattytere	604
12.2.2 Upersonlige skattytere.	607
12.3 Begrenset skatteplikt	608
12.4 Full eller delvis skattefrihet	611
12.5 Oppgaver til kapittel 12.	615
KAPITTEL 13 SKATTESTEDET	616
13.1 Innledning	616
13.2 Bostedsskattlegging for personlige skattytere.	617
13.3 Stedbunden skattlegging for personlige skattytere	618
13.4 Fordeling av gjeld og gjeldsrenter.	621

13.5	Oppgaver til kapittel 13	622
KAPITTEL 14 SKATTEBETALING OG SKATTEINNKREVIING		623
14.1	Skattebetalingen	623
14.1.1	De personlige skattyterne	623
14.1.2	De upersonlige skattyterne	625
14.2	Innkrevning av skattene	626
14.3	Oppgaver til kapittel 14	627
KAPITTEL 15 SKATTEFORVALTNINGSRETT OG RETTSKILDER I SKATTERETTEN		628
15.1	Innledning	628
15.2	Skattemyndighetene	628
15.2.1	Skattemyndighetenes taushetsplikt	629
15.2.2	Habilitet	630
15.3	Alminnelige saksbehandlingsregler	630
15.4	Bindende forhåndsuttalelser	632
15.5	Opplysningsplikt om egne forhold	632
15.6	Administrative reaksjoner	634
15.7	Rettsprøving av skattefastsettinga	635
15.8	Rettskilder i skatteretten	635
15.8.1	Tolkning av skattelovgivningen	636
15.9	Oppgaver til kapittel 15	637
KAPITTEL 16 HOVEDPRINSIPPER I UTFORMINGEN AV SKATTESYSTEMET...		638
16.1	Hovedprinsipper i utformingen av skattereglene	638
16.1.1	Prinsippet om enkelhet	639
16.1.2	Rettferdighetsprinsippet	640
16.1.3	Skatteevneprinsippet	640
16.1.4	Nytteprinsippet (fordelsprinsippet)	641
16.1.5	Effektivitetsprinsippet (nøytralitet, symmetri, kontinuitet og samordning)	642
16.1.6	Prinsippet om sikkerhet og forutsigbarhet	648
16.1.7	Samsvarsprinsippet	648
16.1.8	Prinsippet om sammenheng og konsekvens	650
16.2	Bruk av prinsippene i utformingen av skattesystemet	650
16.3	Oppgaver til kapittel 16	653
LITTERATURLISTE		654
SAKREGISTER		657
EKSEMPELREGISTER		665
LOVREGISTER		668

